

V skalnih ostenjih Nideggena v Eiflu je država kot zemljiška lastnica prav tako zagrozila s popolno prepovedjo plezanja, če bodo plezalci še naprej uporabljali magnezij. Za bruchhauserska ostenja v Hochsauerlandu so že povišali pristojbine za plezanje, ker je bil naval preštevilnih plezalcev na maloštevilna ostenja že zastrašujoče velik. V zadnjem poletju so v 30 metrov široki steni neke take skale našli hkrati tudi do 50 plezalcev: tudi tukaj so zagrozili, da bodo prepovedali vsakršno plezarijo, če bodo plezalci še naprej uporabljali magnezij.

Plezalci seveda niso nikakršni angeli, kakor to niso niti drugi uporabniki narave. Največkrat so celo hudo ponižni, saj večinoma nimajo posebno vplivnih in veljavnih zaščitnikov. Nemara jih zaradi uspehov razvajeni in po uspehih hlepečki zaščitniki narave prav zato s tolikšno zagrizenostjo prištevajo kratkomalo med uničevalce narave.

(Obvestila nemškega alpskega združenja, 4/1984.)

M. A.

ZAŠČITIMO TARO!

Dnevno časopisje se je v zadnjem času razpisalo o nameravani gradnji elektrarne na reki Tari, kot je sprejela sklep Skupščina SR Črna gora. Tara sodi med najlepše kanjone v Evropi in bi z nameravano gradnjo to naravno znamenitost »potopili«, saj bi na tem področju nastalo veliko zbiralno jezero. Zapis o tem sklepu so seveda vsi od kraja protestne vsebine, saj ugotavljajo z vidika naravne in kulturne dediščine, da bi se s tem dejanjem storila neprecenljiva škoda predvsem jugoslovanskemu turističnemu gospodarstvu. Tudi v uredništvo našega glasila prihajajo pisma s podobno vsebino. Bralec Planinskega vestnika Jože Novak iz Celja piše na primer takole: »Redno prebiram vaše glasilo, vendar še nisem zasledil, da bi spre-

govorilo o nameravani gradnji elektrarne na Tari, kot se je odločila Skupščina SR Črna gora...«

Planinski vestnik je že leta 1971 opozoril na »poseg« v to naravno znamenitost, ko je objavil na strani 593 zapis z naslovom Zaščitite Taro! To je bil prav gotovo prvi glas pri nas, ki je opozoril na nameravano onesnaženje te bistre reke, povzeli pa smo ga po pismu, ki ga je uredništvu poslal Cene Janičijević iz Plevlje, pisali pa so ga podpisniki — skupaj jih je bilo sto — iz Würzburga v Zvezni republiki Nemčiji, s posredovanjem izvršnega poznalca te reke, profesorja Schmita Burkhada. Takole med drugim piše: »Tara — malokdo jo pozna — je ena najlepših rek v Jugoslaviji. Zlasti lep je njen kanjon, saj se dvigajo stene tega naravnega fenomena tudi do 1200 metrov visoko. Študentje iz Würzburga poznajo lepote te reke, saj so jo prevozili nič kolikokrat s kajaki — turkizno modra voda, redka flora, popolna nedotaknjenost narave, ki prav gotovo predstavlja poslednji eldorado v Evropi.« Pisec poziva, da bi to reko zaščitili pred onesnaženjem. Tedaj je šlo za nameravano gradnjo kemične tovarne, ki bi spuščala odplake v to reko. Problem nič manjši in nič manj nevaren, kot je tokratni.

Tistikrat je Planinski vestnik komentiral to pismo takole: »Temu pozivu nimamo kaj dodati, niti odvzeti. Po stari navadi lahko le ugotovimo, da nas odkrivajo — tujci. Zdi pa se, da bo tudi ta poziv izzvenel v prazno kot mnogi doslej, čeprav so v Črni gori že mnogo storili, da bi se prav ta čudoviti kanjon in reka ohranila v naravni prvobitnosti.«

Tako smo razmišljali pred 13. leti. Danes pa ugotavljamo, da je problem še vedno živ in da prihaja prav z mesta, ko bi pričakovali drugačno oceno res enkratnih naravnih lepot, ki jih je v Črni gori še nekaj in zahteve po njih ohranitvi niso niti najmanj povezane samo z — golo romantiko!

M. K.

iz planinske literature

SPELEOLOG, 28—29, 1980—1981. *Speleološki odsjek Planinarskog društva Željezničar, Zagreb.*

Leta 1984 je zopet izšel zvezek Speleologa, prve jugoslovanske jamarske revije, ki ga izdajajo člani Speleološke sekcije Planinskega društva »Željezničar« iz Zagreba. Zvezek, ki pokriva leti 1980—81 je izšel v 600 izvodih na 40 straneh. V prilogi je podoben načrt Jopičeve špilje, v po-

sebnem članku pa so še ostale informacije o tem zanimivem objektu.

Kljub razmeroma majhnemu obsegu je vsebina zelo bogata. Na čelu je članek z opisom »Titove pečine« na Visu, spodmola, v katerem je bil leta 1944 sedež vodstva NOB.

Sledita opisa Jame pod Kamenim vratima, 520 m globokega stopnjastega brezna, in Balinke v Liki, kjer so ponovne meritve pokazale, da je globoka le 283 m.

Zanimiv je prispevek S. Božičevića, kjer je nazorno prikazano, kako pomembno je sodelovanje speleologa pri nekaterih gradbenih in vodnogospodarskih posegih na krasu. Pri kopanju predora za HE Obrovac skozi Velebit, je bila odkrita velika votlina, ki je povzročila manjšo spremembo načrtov. Votlino so podrobno preiskali in izmerili. To ni bil edini tak primer. Na Hrvaškem se to dogaja dokaj pogosto, češar ne bi smeli zanemariti tudi drugod na krasu.

Sledi opis rodu *Paraphoxinus* (*Cyprianidae*, *Pisces*) v vodah Jugoslavije. Članek obravnava nekatere reliktno ribe v ponikalnicah jadranskega povodja.

Članek o odkrivanju jame v predoru HE Obrovac dopolnjuje opis — Merjene višine z meteorološkimi baloni. Podrobno je opisan potek meritev, predvsem merjenje višin, kjer so uporabili balone, polnjene s helijem.

V tehniko raziskav posega tudi članek Ded, način vzpenjanja po vrvi, ki mu sledi opis novitet v jamarški opremi. Prispevka bosta zanimiva tudi za slovenske jamarje. Vsi članki imajo povzetke v tujem jeziku, kar povečuje njihovo bralno območje.

Slede manjši prispevki. Med poročili o obletnicah sta zabeleženi 30-letnica speleološkega delovanja v hrvaški planinski organizaciji in 70-letnica jame Karle pri Dubrovniku, ki v povojnem času ni več izkoriščena v turistične namene, kar je za tisto območje velika škoda.

Poročilo o delu prikazuje delo Komisije za jamarstvo PSH in koordinacijske komisije za jamarstvo PSJ ter delovanje posameznih jamarških sekcij. Omeniti je ob tem treba, da imamo tudi v Sloveniji jamarške odseke v planinski organizaciji, ki pa jih povečini povezuje v delo Jamarska zveza Slovenije, ali pa delujejo samostojno. Žal je takó sodelovanje z jamarji-planinci na Hrvaškem in v Jugoslaviji manj tesno in le občasno, kar vsekakor ni v korist nobeni strani. Mnogo informacij dajejo tudi rubrike. Beremo o posvetih o samoreševanju, o premagovanju vodnih zaprek, o izobraževanju jamarških kadrov, o udeležbi na kongresih itd. Zanimiva je novica o dopolnjenem pravilniku za dobivanje naziva »speleolog-instruktor«, ki ga odslej na podlagi opravljenega tečaja in izpita podeljuje Fakulteta za fizično kulturo.

Med književnimi novostmi so omenjene tudi slovenske publikacije. Posebnega pomena je pregled jamarških člankov v hrvaških planinskih revijah. Med njimi je poročilo o 11. zborovanju slovenskih jamarjev v Naših planinah, 7—8, 1980 in opis izleta v Kamniško Bistrico (jama Pekel pri Celju) (?) v Planinarskem listu, 3—4, 1980. Vsekakor dovolj zanimivega jamarškega branja.

D. Novak

NOVE KNJIGE O ALPINIZMU IN PLANINSTVU NA EVROPSKEM KNJIŽNEM TRGU

THOMAS HANSCHKE: ALPINISTIČNA OPREMA, 224 strani s 174 ilustracijami, 18 risbami in 14 tabelami, založba Rudolf Rother, München 1984, cena 16.80 DM.

V tem priročniku so podrobno predstavljeni deli alpinistične opreme, pri čemer je avtor posvetil posebno pozornost njihovim dobrim in slabim lastnostim. Vendar se avtor ni omejil zgolj na alpinistično-tehnične pripomočke, marveč se ukvarja tudi z obleko in obutvijo, skratka z vsem, kar gornik potrebuje na zahtevnejših turah ali pri plezanju. Tako je v knjigi najti ustrezna pojasnila glede priročne lekarne, sončnih očal, zemljevidov in vodičev, kuhalnikov in podobnega. V zaključnem razdelku je opisano tudi vse tisto, kar sodi med nepogrešljivo opremo za turne smučarje.

V celoti gre torej za priročnik, ki naj ne bi rabil le kot pomoč pri načrtovanju zahtevnejših tur, ampak ga je vredno vzeti v roke pred vsakim obiskom v športni trgovini. Predvsem razvoj na področju vrhunškega plezalstva je zelo hiter, kar se kaže tudi v vedno novih ali izpopolnjenih tehničnih pripomočkih, zato je treba vedeti, da bo zadevna poglavja treba že kmalu izpopolniti ali vsaj prilagoditi novim potrebam in ponudbi na tržišču.

SLOVITE ALPSKE STENE, pripovedujejo prvopristopniki, založba Bruckmann, München 1984, cena 29 DM.

Že iz naslova je mogoče razbrati, da ta knjiga ponuja zelo zanimiv vpogled v zgodovino alpinizma v evropskem prostoru. Prispevki segajo od leta 1899, ko je Otto Ampferer preplezal Campanile Basso do Heinza Mariacherja z njegovo smerjo »Moderni časi« v južnem ostenju Marmolada di Rocca (1982). Vsak prispevek je opremljen s kratkim komentarjem, ki ovrednoti veljavo in pomen vzpona z razvojnega vidika.

V zvezi s to knjigo bi kazalo posebej opozoriti na posebno očitno dejstvo, da ima pri vseh podvigih dejanje oziroma dosežek prednost pred teoretičnimi razglabljanji. Zbornik ponuja vsakemu pravemu ljubitelju gorskega sveta predvsem možnost, da zve kaj več o pobudah, ki so vodile vrhunske plezalce, in njihovih hotenjih. Pri tem bo bralec lahko ugotovil, da je bila športna komponenta še vedno bistven sestavni del vsakršnega alpinističnega početja.

YOSHIMI YAKUSHI: CATALOGUE OF THE HIMALAYAN LITERATURE, Tokio 1984, cena 19.000 jenov.

Za to docela na novo predelano in močno razširjeno drugo izdajo kataloga himalajske literature so bila potrebna tri leta trdega dela, izšla pa je 12 let po prvi